

EESTI MÄETÖÖSTUSE ETTEVÖTETE SEISUKOHAD REGULATSIOONIDEST JA TEGEVUSVALDKONNA MÕJUST SEKTORILE

REIN VOOG

EESTI MÄETÖÖSTUSE ETTEVÖTETE LIIDU JUHATAJA

MÄEKONVERENTS, 21. MAI 2026

Regulatsioonid on riigi või mõne muu võimuorgani poolt kehtestatud reeglite ja nõuete süsteem, mis reguleerib mingit tegevusvaldkonda, näiteks maavarasid.

EBLA SEADUSED

Ebla seadused (u 2400 eKr): Varasemad arheoloogilised tõendid kirjalikust õigusest pärinevad Süüriast Ebla arhiividest, kuigi neist on säilinud vaid fragmente.

UR-NAMMU SEADUSTIK

- (u 2100 eKr):
- Sumeri kuninga Ur-Nammu poolt kehtestatud seadustik on teadaolevalt inimkonna vanim säilinud kirjalik õigusakt. See sisaldas peamiselt trahve ja hüvitisi erinevate kuritegude eest, mitte ainult otsest kättemaksu (nagu hilisem "silm silma vastu" -põhimõte).

HAMMURAPI SEADUSTIK

(u 1750 eKr):

Babüloonia kuninga Hammurapi loodud 282 seadusest koosnev kogu on ajaloo üks kuulsamaid ja põhjalikumalt säilinud õigustekste. See reguleeris rangelt ühiskondlikku elu, kaubandust, perekonda ja määras karistused vastavalt teo raskusele.

Esimesed reeglid ja seadused tähistasid üleminekut veritasult ehk omakohtult organiseeritud ühiskonnale ja õigusemõistmisele.

Ajaloo esimeseks kirjalikuks kaevandusseaduseks peetakse **Urki-Nammu seadustikku** (umbes aastast 2100 eKr Sumeris) või kuulsat **Hammurabi seadustikku** (umbes 1750 eKr Vana-Babüloonias). Need reguleerisid **metallide kaevandamist ja maavarade omandiõigust**.

- **Sumer ja Babüloonia:** Esimesed teadaolevad normid määrasid kindlaks, et maavarad (kuld, hõbe, vask) kuulusid riigile või templile. Need seadsid kaevuritele ranged vastutusreeglid ja reguleerisid tööohutust.
- **Vana-Rooma:** Rooma õiguses kehtis printsiip *cuius est solum, eius est usque ad coelum et ad inferos* (maa omanikule kuulub kõik kuni taevani ja maapõueni). Hiljem hakkas riik eramaadel asuvate maavarade (nt sool ja väärismetallid) kaevandamist siiski ise reguleerima ja litsentseerima.
- **Keskaja Euroopa:** Tänapäevase kaevandusõiguse aluse panid Saksa alade keskaegsed seadustikud. **Aastal 1185 kehtestati Trente mäeseadus ja aastal 1300 Tšehhis (Böömimaal) kuninglik mäeseadus *Ius regale montanorum*.** Need seadused eraldasid esmakordselt maapõue ressursid maapinna omandist, andes kaevandamisõiguse riigile, kes jagas neid kaevuritele ehk nn mäemeestele.

Keskkonnaseadustiku üldosa seadus KeÜS

§ 1. Seaduse eesmärk

Käesoleva seaduse eesmärk on tagada:

- 1) keskkonnahäiringute vähendamine võimalikult suures ulatuses, et kaitsta keskkonda, inimese tervist, heaolu ja vara ning kultuuripärandit;
- 2) säästva arengu edendamine, et kindlustada tervise- ja heaoluvajadustele vastav keskkond praegusele põlvele ja tulevastele põlvedele;
- 3) loodusliku mitmekesisuse säilimine ja kaitse;
- 4) keskkonna hea seisund;
- 5) keskkonnale kahju tekitamise vältimine ja keskkonnale tekitatud kahju heastamine.

Keskkonnaseadustiku üldosa seadus

versus

Maapõueseadus

- **KeÜS § 43** Kohaliku omavalitsuse üksuse arvamus - **ei näe ette KOVi arvamuse siduvust**
- **MaaPS § 55 lg 2 p 11** – kaevandamisloa andmisest keeldutakse, kui KOV ei ole nõus loa andmisega
- **KeÜS** toob välja **9+1 põhjust**, millal keskkonnaloa andmisest keeldutakse
- **MaaPSis** on **9+13+(3) põhjust**, millal keeldutakse kaevandamis(keskkonna)loa andmisest

Maapõueseadus ja
riigi huvi!

Üks huvitav termin “**RIIGI HUVI**”

Maapõueseaduse seletuskiri kohaselt on riigi huvi määratlemata õigusmõiste ning selle sisustamisel lähtutakse konkreetsest olukorrast. Riigi huvi selgitatakse eri ametkondade koostöös. Riigi huvi defineerimisel lähtutakse muu hulgas maavara olulisusest, maavara omandist, ministrite arvamusel.

Maapõueseadus riigi huvi

Mida tähendab riigi huvi kaevandamise juures?

- Milline on riigi huvi looduskaitseosakonna ja elurikkuse osakonna arvates?
- Milline on riigi huvi kliimaosakonna arvates?
- Milline on riigi huvi kohaliku omavalitsuse arvates?
- Milline on riigi huvi maavarade osakonna arvates?

- Või peaks hoopis küsima, **mis** on riigi huvi ning **kes** selle mõiste defineerib ja sisustab?

Maapõueseadus ja riigi huvi

- § 35 lg 1 p 9 ütleb, et üldgeoloogilise uurimistöö loa või uuringuloa andmisest keeldutakse, kui loa andmine **on vastuolus riigi huviga**.
- § 35 lg 3 ütleb, et kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus uuringuloa andmisega, võib loa andja taotleja ettepanekul taotleda loa andmise nõusolekut Vabariigi Valitsuselt. Vabariigi Valitsus **annab loa andmiseks nõusoleku, kui selleks on ülekaalukas riigi huvi**.
- § 35 lg 3 ütleb, et loa andja võib keelduda Vabariigi Valitsuse nõusoleku taotlemisest, kui valdkonna eest vastutava ministri hinnangul loa andmiseks **riigi huvi ilmselgelt puudub**

Maapõueseadus

Eesti Keele Instituudi sõnaveeb:

Ülekaalukas: *Valitsus annab loa loa andmiseks*

millegi poolest teistest üle olev, (teistega võrreldes) suure enamuse, üleolekuga (nt võistlustel, valimistel)

sama tähendusega - suverääanne, rõhuv, valdav

Ilmselge: *ei minda Valitsusse*

täiesti selge, väga selgelt märgatav; selline, et mingit kahtlust pole

sünonüümid: ilmne , päevselge , sulaselge

sama tähendusega: tunduv , tajutav , nähtav , klaar , sirge

Kohtuvaidlused

Ehitusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus

Eesmärk: kiirendada riigikaitseks vajalike ehitiste kavandamist ja ehitamist.

Õigus vaidlustada riigikaitseliste ehitistega seotud haldusakte või sooritatud toiminguid on juhul, kui:

- Keskkonnaorganistasioon peab tegutsema kas MTÜ või SA-na, mille põhikirjaline eesmärk on keskkonnakaitse ning ka oma tegevuses keskkonnakaitset edendama;
- MTÜ minimaalne liikmete arv peaks olema vähemalt 20
- Organisatsioon peab olema Eestis tegutsenud vähemalt 2 aastat

Menetlustest

Probleemiks hakkab kujunema Keskkonnaameti menetlejate “surnuks kirjutamine”, millele õnnetu menetleja peab ka vastama.

Pole haruldased 500-leheküljelised AI poolt koostatud “oopused” loa menetluse ja muudel sarnastel teemadel

Mõned ettepanekud:

- MaaPSi vastavusse viimine KeÜSiga – st KOV arvamuse siduvuse kaotamist
- MaaPSis täpsemalt defineerida termin “riigi huvi” ja seda just MaaPSi tähenduses
- Täpsemalt sätestada MaaPSis, kes, millal ja mida võib menetluse käigus vaidlustada.
- Muudatus Riigivaraseadusesse, mis lubaks ka muid tegevusi riigimaast mäeeraldisel peale kaevandamise
- Täpsustada seadustes ametniku kohustust mitte vastata nõ pahatahtlikele avaldustele, pöördumistele jms

TÄNUD TÄHELEPANU EEST JA MÕNUSAT
PIDU!